

Proza douămiistă - detabuizarea cuplului homosexual

Mihaela VANCEA

Universitatea "Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca, Facultatea de Litere
"Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca, Faculty of Letters

Personal email: mihaelavnc@yahoo.ro

The Prose of the Generation 2000. The Detaboization of the Homosexual Couple

The following paper aims to investigate the manner in which the problem of homosexuality is represented in Romanian contemporary literature once with the 2000 Generation. Homosexuality was considered a crime in the Romanian Penal Code until 2001, but right after the homosexuality punishment was abolished, the gay character started to be approached explicitly in Romanian literature. Therefore, the bet of this article is to analyze the homosexual character, starting from Dora Pavel's novel *Do not cross*, Adrian Schiop's *Soldații. Poveste din Ferentari* and Adrian Telespan's *Cimitirul*. Before being gay, the heroes of these novels are already living a peripheral existence since they are presented as outcasts of their communities.

Keywords: homosexuality, 2000 Generation, sexual identity, queer literature, taboo subject

Minoritățile sexuale în România

În mod evident, așa-numitele subiecte tabo precum homosexualitatea, narcoticile, chestinuile ce țin de rasă nu și-au avut locul sub influența unei dictaturi moralizatoare. Problema sexualității este prea puțin analizată cu atât mai mult cu cât ea are puternici influențe în mecanismul social, moral și cultural al unei comunități. Literatura română nu are, ce-i drept, prea multe dovezi ale nuanțelor sexuale și nici nu e de mirare ținând cont de faptul că în timpul „revoluției sexuale” din anii 1960-1970, în special la momentul Woodstock, romanul românesc surprinde o societate amorală, unde sexul în socialism era fie o formă de mită, fie o formă de defulare „în condițiile unei existențe împovărate de lipsuri materiale și excese polițienești”¹.

De altfel, nici nu este de mirare faptul că personajul homosexual a are prea puține reprezentări în istoria literaturii române în circumstanțele în care nici individul care-și asuma o astfel de identitate în

societatea românească din perioada comunismului și chiar și după revoluția din 1989, nu avea șanse să fie privit cu ochi buni. Până la discuția despre literatură, merită însă să urmărim istoricul acestei problematice din perspectiva Codul Penal al României. Până în anul 1936, homosexualitatea nu reprezenta o amenințare pentru bunul mers al societății, așadar, nu era deloc privit ca un atentat la orânduirea acesteia. De pildă, în 1864 Codul Penal al României moderne promulgat de Al. Ioan Cuza urma modelul celui francez și prusac în ceea ce privește legile legate de orientarea sexuală, ceea ce înseamnă că nu se aplicau pedepse speciale pentru cei care își asumau identitatea homosexuală. Acest tratament nediscriminatoriu se aplica deja puțin diferit în Transilvania anului 1878. Astfel, relațiile sexuale între bărbați erau condamnate doar în cazul unui viol, așadar, dacă se săvârșeau prin violență: „Art. 242: Constituie crimă de acte impudice nefirești, care se pedepsește cu reclusiunea până la cinci ani, când asemenea acte se săvârșesc între bărbați, prin violență

sau amenințări, iar dacă crima a pricinuit moartea părții vătămate, cu temniță grea pe viață”². Perioada României Mari va aplica încă legea penală a Vechiului Regat, însă Codul Penal Carol II va pune în vigoare o legislație antihomosexuală. Întrucât în anii 40 deja se formase un bloc comunist în Europa de Est, ale cărui influențe se vor extinde și în România. În această lumină, în anul 1936 homosexualitatea era rediscutată în termeni de „inversiune sexuală”³, iar în contextul declanșării unui scandal public, putea fi pedepsită cu închisoarea între șase luni și doi ani. Ceva mai târziu, în a doua etapă a guvernării comuniste, după venirea lui Nicolae Ceaușescu la conducerea României, Codul Penal redefiniște în 1968 relațiile dintre persoanele de același sex drept infracțiune. Articolul 200 va reprezenta în aceste condiții atât prima lege românească care atestă homosexualitatea, dar și prima care o declară drept pericol social, întrucât „relațiile sexuale între persoane de același sex se pedepsesc cu închisoare de la unu la 5 ani”⁴.

Articolul va fi abrogat în 22 iunie 2001 în timpul guvernului PSD condus de Adrian Năstase. Poate că nu întâmplător chiar în următorul an Cecilia Ștefănescu va debuta cu volumul *Legături bolnăvicioase*, un roman care surprinde relația homosexuală dintre Kiki și Alex și care care va fi ecranizat în regia lui Tudor Giurgiu în 2006.

O paralelă cu literatura

Imaginarul *gay* în literatura română corespunde momentelor de relaxare a politicii românești cu privire la problema homosexualității. De exemplu, până în 1936 literatura autohtonă oferă, în puține cazuri ce-i drept, personaje cu înclinații homosexuale. În acest sens, pe firul unei istorii literare urmărite din această perspectivă, primul caz de homosexualitate pe care-l notează Mihai Iovănel⁵ ar veni chiar din paginile lui Creangă odată cu *Povestea poveștilor (povestea pulei)*, text care apare în 1930, cu toate că fusese scris în 1877-1878 și care surprinde scena sodomizării unui preot. Alte exemple, în ordine cronologică, ar fi reprezentate de povestirea *Remember* a lui Mateiu Caragiale (1921) cu introducerea personajului travestit Aubrey de Vere, *Chira Chiralina* a lui Panait Istrati, care apare prima dată în 1923, *La Medeleni* (1925-1927) de Ionel Teodoreanu în care este abordată problema lesbianismului, lucru ce se poate spune și despre *Drumul ascuns* al Hortensiei Papadat-Bengescu (1932). În sfera poeziei ar fi de amintit cunoscuta poezia *Fătălăul* din *Florile de Mucigai* ale lui Arghezi (1931), dar, în mod special volumul *Poemul invectivă* din 1933 a lui Geo Bogza, volum în urma căruia Bogza este acuzat de pornografie și trimis la închisoarea din Văcărești în 1934.

În perioada interbelică influența acestei teme

livrești vine dinspre scrierile lui Marcel Proust și André Gide, însă cu toate că în Codul Penal de la acea vreme, orientarea sexuală nu era pedepsită în vreun fel, nume precum Sandu Tudor și Zaharia Stancu au dus o adevărată politică împotriva homosexualității, notează Mihai Iovănel. Campania de presă susținută de aceștia în „Credința”, împotriva „cavalerilor de Curlandia”⁶ îl aveau ca țintă principală pe Petru Comarnescu. Exista, iată, un elan general împotriva practicilor LGBT ale generației Criterion. Tocmai această aversiune față de aspectul homosexualității care domina epoca este interpretată de Iovănel drept motivul principal pentru care Mihail Sebastian, de exemplu, își reprimă sexualitatea. De altfel, criticul are și un subcapitol în care discută ipoteza homosexualității la acest scriitor.

Perioada comunistă vine cu exemplul romanului *Principele* scris de Eugen Barbu și publicat în 1969. Acest text care surprinde perioada fanariotă pe fundalul căreia Messer Ottaviano, un homosexual travestit aflat în ipostaza de sfătuitor al principelui, îl va seduce pe vodă însuși. De asemenea, referitor la această perioadă de amintit ar fi și romanul lui Vasile Voiculescu *Zahei Orbul* publicat în 1970, roman care radiografiază mediul homosexual din închisoare. Zahei va fi singurul pușcăriaș care rămâne în afara regulilor carcerale de seducție homosexuală, unde prizonierii trăiesc în cuplu, la fel ca cei de afară. De altfel, Anrei Oişteanu remarcă faptul că romanul surprinde metode de supraviețuire în lumea marginală a închisorii devenind un „adevărat <<tratat>> de supraviețuire (homo)sexuală într-o societate subterană, complet diferită de cea de afară.”⁷

Anii ‘90 se caracterizează printr-o perspectivă „predilect homofobă și machistă”⁸, după cum reiese chiar dintr-un dicționar de sociologie românesc publicat în 1998 în care Ioan Mihăilescu leagă homosexualitatea de scăderea natalității și a capacităților de reproducere a societății.

În timp ce în spațiul românesc homosexualitatea era încă puternic blamată, în 1990 Judith Butler publică *Gender trouble*, un volum care va deveni un reper în studiile de gen. Cartea cercetătoarei americane lansează ipoteza conform căreia genul nu este rezultatul naturii, ci un construct social, ceea ce face ca el să devină *performance*.⁹ Prin urmare, teoria *queer* nu este sinonim pentru gay, ci reprezintă o poziție care refuză convențiile expresiei în masă ale tipurilor comportamentale referitoare la sexualitate și gen. Cum se construiește această poziție în proza douămiistă, vom arăta în rândurile următoare.

Problema homosexualității în context douămiist

O nouă etapă în evoluția literaturii autohtone se concretizează, inevitabil, după anul 2000, când romanul își găsește din nou locul în societate, fapt ce ține și de

o oarecare stabilitate a editurilor – meritul editurii Polirom, Iași „prin colecțiile deschise prozatorilor români, cât și prin emulația pe care a creat-o în lumea editorială.”¹⁰ Mediul literar este promovată și completat și de intrarea în câmpul livresc a unor reviste literare precum: *Echinox*, *Cultura*, *Vatra*, *Timpul* etc. Schimbarea bruscă de la totalitarism la democrație, are repercusiuni în planul memoriei scriitorilor unii dintre ei – deși în libertatea noului mileniu – încă scriu afectați de cele întâmplate deceniile trecute. Astfel, scriitori precum „Dan Lungu, Florina Ilis, Radu Pavel Gheo, Lucian Dan Teodorovici, Bogdan Suceavă sau Filip Florian continuă să fie (...) *artiști ai memoriei*, fie că e vorba de o memorie personală, fie de una comunitară.”¹¹ Așa că, iată, dacă romanul nu mai e în slujba ideologiei, rămâne un pretext de documentare a ei și de reflectare asupra perioadei trecute. De cealaltă parte, se află, însă, și scriitori tineri de tipul lui Alexandru Vakulovski, Adrian Schiop, Cecilia Ștefănescu, Ana Maria Sandu care „se așază, mai curând, *împotriva memoriei* și refuză tema obsedantei revoluției ca și pe cea a obsedantului comunism, propunând, în schimb, propriile teme, furnizate de libertatea de călătorie, libertatea sexuală, dezamăgiri și detabuizări.”¹² Sanda Cordoș, sesizează aceste două direcții principale ale romanului, dintre care, inevitabil, cea care se va dezvolta, va fi cea a antimemoriei, al noului timp. Are loc o reală coborâre în cotidian, fără intertextualități de tip optzecist, unde autenticitatea se construiește prin autocompromitere,

prin asumarea fără rușine a ipostazei ratatului. Noile teme reprezintă un câmp fertil pentru studiul nostru și permite exploatarea unor teme, situații, personaje neîntâlnite până acum în sfera literaturii autohtone tocmai din cauza rigidității doctrinare, dar și a unui tradiționalism puternic ancorat în mentalul colectiv românesc. De la literatura înaltă, de inspirație interbelică, estetica se mută la subsol, valorifică mediul *underground* și ipostaza omului declasat, marginalizat, ex-centric.

Una din tematicile noului discurs este și homosexualitatea pe care o vom analiza din perspectiva romanelor publicate în 2013 *Do not cross* al Dorei Pavel, *Soldații. Poveste din Ferențari* de Adrian Schiop și *Cimitirul* de Adrian Teleșpan. Asumarea identității sexuale se face prin personaje centrale, asumate discursiv prin voci narrative la persoana întâi. Ce au în comun aceste texte nu este doar personajul *gay*, ci faptul că acesta înainte de a fi homosexual se manifestă într-un mediu periferic, neglijat sau chiar blamat de societate. Plasarea acestor personaje într-un mediu mizer are legătură în viziunea Alinei Dinițouu cu un soi de „prezentism occidental”¹³ rezultat în urma războiului și a crizei economice și sociale a anilor ‘70. Mizerabilismul este caracteristic așadar literaturii române a anilor 2000 care livrează personaje blocate într-un prezent mizer, permanentizat prin gesturi cotidiene, dar în mijlocul căruia tinerii protagoniști vor găsi refugiu în băutură și un stil de viață hedonist:

Adrian Schiop

Sursă foto: <http://www.art7.fm/wp-content/uploads/2017/06/570A2682-bw.jpg>

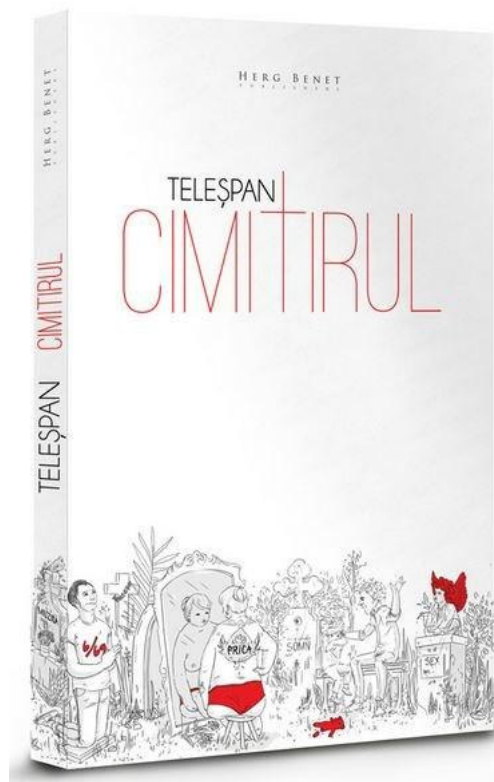
„La începutul anilor 2000, prezentismul este – așa cum spuneam – mai degrabă o stagnare/ o blocare în prezent, o lipsă de perspectivă; hedonismul vine ceva mai târziu, odată cu consumerismul, cu redresarea economică”¹⁴.

Antimodelul literaturii douămiiste nu e reprezentat de postura *gay*-ului, ci de cea a ostaticului, a manelistului, a pușcăriașului care are totodată și etnie romă și a muncitorului la negru. Ceea ce șochează, de fapt, în toate cele trei romane cu caracter confesiv nu ține de preferința sexuală, cât de modul în care este reprezentat celălalt, obiectul dorinței celor trei protagoniști: Cezar Braia (*Do not cross*), Adrian Green (*Cimitirul*) și Adrian (*Soldații*). Pe de o parte, e psihopatul Sever care aduce cuplul homosexual în zona terorii prin luarea ostaticului, după care narcisistul David din *Cimitirul*, iar mai apoi fostul pușcăriaș ce trăiește în Ferentari.

Romanul Dorei Pavel nu lucrează atât de mult în sfera identității sexuale a protagonistului, cât în cea a relației răpitor-ostatic. *Do not cross* spune povestea răpirii lui Cezar de către Sever, un personaj evadat de la un spital de boli mentale. Odată cu ipostaza Cezar Braia rememorează episoade din copilăria și adolescența sa, cele mai multe relevând momente de exploatare a sexualității sale. Legătura celor doi se consolidează într-o apropiere care îl face pe Cezar să se simtă privilegiat: „postura de ostatic e ultima la care m-aș fi gândit. Acum însă îmi place. Mă simt privilegiat. Nu oricine are parte de compania unui psihopat evadat. Urmărit, vînat. Pe lângă el, vînat sînt și eu. Chipurile, să mă apere. Ipocriții”¹⁵. Primele impulsuri ale orientării sale sexuale le cunoaște, aflăm, în mediul familial – dragostea fraternală nu se consumă în incest, ci într-un plan al limbajului, căci după moartea fratelui său care lăsase un bilet sinucigaș, Cezar simte o datorie aproape bărbătească de a-i corecta acestuia greșelile gramaticale; nu moartea e importantă, ci ceea ce rămâne în urma ei, adică, o scriere corectă. Dincolo de interacțiunile cu fratele său, cu adevărat marcantă e, bineînțeles, prima experiență erotică pe care personajul o asociază unui viol: „și eu chiar trăiam senzația pe care mi-o inocula el, zborul ca un viol, pentru că îmi vorbea la un moment dat despre zbor ca despre un viol consimțit, o tîrîre simultană a două corpuri încheștate, de la un punct încolo săvîrșită cu voia ambelor părți”¹⁶. Dialogul dintre parteneri este la rîndu-i, unul de forțe și presupune deopotrivă dinamism și lentoare. Pilotul – cel în vîrstă, experimentatul – se autoinvită în prelungirea experienței lui Cezar și îi promite că are să-l caute pentru că-l dorește: „o să revin să te caut, vrei? Vrei? oricare altul nu va mai veni, înțelegi ce vreau să spun, *alt bărbat*, vreau să spun (...) și că te doresc cum te doresc și-acum, pentru că te doresc, băiete, mult”¹⁷. Astfel, de la prima relație cu pilotul, personajul se va dezvolta în planul sexualității într-

un fundal al așteptării: așteptarea zborului-viol de următoarea zi și, ulterior, așteptarea călăului său, așa cum declară încrezător și optimist spre sfârșitul romanului: „Te aștept, Sever. Stau neclintit lîngă tine și încă te-aștept. Îți știu slăbiciunea. Amînarea e totul”¹⁸. Ostaticul reprezintă omul scos din propriul destin, „nici mort, nici viu, ostaticul este suspendat de o scadență incalculabilă”¹⁹ în cadrul căreia el nu mai are nicio putere și nicio responsabilitate asupra sa. Așa se explică, poate, și preferința pentru un timp prezent continuu indiferent de planul narativ. Putem face o împărțire matematică a acestui timp prezent, TP compus din tp1, tp2, tp3, unde toți acești timpi secundari ai prezentului corespund fiecare câte unei amintiri de-a lui Cezar. Abordarea temei captivului determină în structura narativă o continuă senzație a imediatului, a „acum-ului”, căci prada, ostaticul este forțat să-și rezume existența la momentul captivității. Interesant este că atunci când are ocazia, Cezar nu-și va părăsi agresorul căci amîndoi împărțesc experiența comună a alungării din societate. Amîndoi sunt stigmatizați: pe de o parte Sever, care fuge dintr-un ospiciu, de cealaltă parte, Cezar care a resimțit dintotdeauna repulsia societății față de homosexuali: „Poate presiunea socială, morală se manifestă doar în capul meu, n-o neg. În țară e încă greu să trăiești cu un asemenea <<handicap>>. Să fii *gay* e aproape un act sinucigaș. Chiar dacă ești discret”²⁰. Pădurea va deveni spațiul în care cei doi se vor refugia, un spațiu frontieră, ex-centric, departe de civilizație.

Cimitirul lui Adrian Telespan, fără a fi neapărat un roman valoros din punct de vedere estetic, el e reductabil din punctul de vedere al teribilismului pe care-l anunță încă din primele rînduri: „sunt un ratat. Un ratat care știe că e un ratat, ceea ce e cu atât mai dureros (...) acum m-am apucat să scriu o carte despre ce mi se întîmplă și ce lucruri îmi trec prin minte”²¹. Personajul principal al romanului este și de această dată un homosexual declarat, Adrian Green, care se mută în Londra pentru că se simte epuizat. Cu toate că el iese din sfera societății românești, îndreptându-se spre o geografie mai permisivă în ceea ce privește acceptarea manifestărilor homosexuale, spațiul în care Adrian acesta se va desfășura este tot un spațiu de graniță. *Cimitirul* Wormholt unde Adrian va lucra ca administrator reprezintă asemenea pădurii din *Do not cross* o zonă ex-centrică și, totodată, loc de interacțiune cu alte personaje homosexuale. În aceeași ordine de idei, Adrian asemenea lui Cezar, se simte atras de un anumit membru al familiei sale. Astfel, amintindu-și de bunicii lui el declară cu vehemență că în timp ce bunicul său se spăla în curtea din spate, nu-și putea lua ochii de la el. Lumea *gay* pe care *Cimitirul* o relevă este mult mai dinamică, mai colorată și mai explicită. Prima experiență e marcantă și de această dată. Doar că în ierarhia lumii *gay* împărțită între pasivi și activi, în

situația personajului din *Cimitirul*, Adrian e cel activ, el își păcălește un coleg să accepte relațiile erotice. Cimitirul Wormholt, locul de muncă al lui Adrian reprezintă, paradoxal, un loc de interacțiune, de cunoaștere a oamenilor și a poveștilor acestora, dar și o ocazie pentru Adrian de a comunica. Conversațiile sale sunt adesea ironice, iar Leonard, angajatorul său este persoana cu care comunică cel mai des și cel mai sincer. Cu acesta va avea un schimb de replici sincer sub forma concursului „care e cel mai traumatizat”²², un schimb de replici care relevă o legătură violentă cu tatăl lui care-l mușca de gât sau îl forța să guste pantalonii îmbibați de propria urină atunci când făcea pe el. Relațiile de familie sunt ilustrate ca fiind defectuoase, o prima comunitate în care nu este acceptat fiind tocmai familia. Cu toate că este instabil în relațiile sale cu ceilalți în momentul în care se îndrăgostește de David, un metrosexual, el se angajează într-un real manifest al homosexualului îndrăgostit: „Nu știu ce e cu noi, poponarii, dar suntem cam toți niște pizde tip curve sentimentale atunci când începem o relație. Adică, pe scurt: Să zicem că avem prima întâlnire pe la opt seara[...] Pe la nouă jumătate, zece, deja ne furem, iar pe la unsprezece începem să ne imaginăm cum vom petrece tot restul zilelor noastre într-o atmosferă idilică [...] Pula mea, noi, poponarii, suntem atât de intensi că trăim într-o noapte câr unii heterosexuali într-o viață”²³.

Privirea cititorului accede odată cu ipostaza homosexualului în adâncimea organicului. Nu pătrunde în intimitatea cuplului, ci în însăși structurile

sale fiziologice astfel că sexualitatea perioadei șaizeci-optzece, devine mai mult decât sexualitate, „nu dispare în sublimare, în represiune sau morală, ea dispare mult mai sigur în ceva mai sexual decât sexul: în pornografie”²⁴. Curajul de exprimare, indiferent de bagajul cultural, ar putea determina o izbucnire a literaturii pornografice, ceea ce ar duce la o scădere radicală a valorii estetice a romanului douămiist. Acceptăm prototipul antieroului, al marginalizatului hetero sau nu, însă neadecvat la niște criterii estetice; rezultatul poate fi pentru o perioadă de timp, acela al literaturii de tip experimental, al antiliteraturii.

În ceea ce privește romanul din 2013 al lui Schiop, am putea spune că *third time's a charm* se aplică perfect și în lumea literară. Adrian Schiop se află la a treia încercare de redare a ipostazei homosexualului și îi reușește de abia cu romanul *Soldații. Poveste din Ferentari*. De data aceasta, el vine cu o poveste bine încheiată și îi iese ceea ce se dorise a fi în primele romane conceptul de „autoficțiune.” Preferința pentru antimodel rămâne una dintre strategiile prozei mizerabiliste, astfel încât eroii lui Schiop vin dinspre extremele societății. De o parte a acestuia ni se introduce Adrian, personajul-narator, jurnalistul homosexual care lucrează la un doctorat despre manele, iar de cealaltă parte îl cunoaștem prin intermediul lui Adrian și pe Alberto, simbolul cartierului Ferentari, locul în care jurnalistul vrea să-și întocmească teza de doctorat cu intenția declarată de a se contamina cu stilul de viață al ferentariștilor. Experiență carcerală a lui Alberto anunță un nou personaj ex-centric, devenit fetiș pentru Adrian care încalcă cu acesta una dintre regulile fundamentale ale cartierului, de a nu băga în casă oameni cunoscuți la o bere. Alberto în calitate de fost pușcăriaș are legături cu lumea interlopă, el se formează ca „soldat credincios”, devotat față de cei datorită cărora a supraviețuit. Legătura dintre cei doi e consolidată cu fiecare regulă pe care Adrian o încalcă voluntar cu scopul de a-și întocmi lucrarea de doctorat. Ceea ce-i reușește acestui roman în comparație cu *Cimitirul* lui Telespan este reușita poveștii de dragoste care, dincolo de a surprinde o erotică gay, captează „pasaje emoționante chiar și pentru cititorul hetero, căci, în ciuda mediului social, a tipologiei și identității sexuale a personajelor implicate, povestea reia și reface tabloul standard al elementelor oricărei relații: seducție și intimitate, dependență și suspiciune, abandonuri și regăsiri, trădări și regrete, totul curgând lent spre implacabila degradare”²⁵. De fapt, romanul surprinde căderea lui Adrian din virilitate, acest antierou este surprins atât în incipitul romanului, cât și în finalul acestuia, în plină dramă emoțională. Remarcăm, tot printr-un demers comparativ cu romanul lui Adrian Telespan, că, spre deosebire de protagoniștii din romanul anterior, personajele lui Schiop au alte

preferințe în ceea ce privește aspectul fizic. La nivel de corporalitate, tendința lui Alberto este aceea de a se îngreșa, ceea ce reprezintă, în fapt, o tendință de pierdere a formei și a îndepărtării de sine întrucât „nu numai sexul, ci și corpul se fantomizează între orizonturile apocalipticului. Căci aici el devine excesiv, adică obez, iar obezitatea – scria Baudrillard – <<este un mod de dispariție a corpului>>²⁶. Prin comparație, celălalt Adrian se înscrie într-un soi de stereotip al *gay*-ului preocupat de modul în care arată. Deși nu se dezvoltă în direcția metrosexualului, el preferă să țină diete și să-și păstreze forma corporală suplă spre deosebire de Alberto. De altfel, prototipul ratatului ilustrat deopotrivă de Alberto și de Adrian în *Soldații*, denotă un soi de acceptare și asumare de sine. Niciunul dintre cei doi nu se manifestă spre al cucerii pe celălalt, relația se consolidează pe fundalul unei brutalități instinctuale. Legătura dintre cei doi se manifestă aproape animalic, însă exact acest lucru îl atrage pe Adrian. Atât spațiul Ferentariului, cât și Alberto în calitate de fost pușcăriaș și locuitor al acestui cartier bucureștean sunt mărci ale ex-centricului. Și de această dată personajul homosexual se manifestă într-un spațiu marginal, într-o comunitate ale cărei reguli sunt pe dos față de celelalte sectoare selecte ale capitalei.

În aceeași ordine de idei, sesizăm pretextul din spatele curajului de a se afișa împreună – faptul că cei trei eroi sunt construiți ca homosexuali pe baza traumelor din trecutul lor. Mai mult, în ciuda dezavantajelor relațiilor în care sunt implicați, ei regăsesc în prezența celuilalt un scop al lor înșiși – dorința pentru popularitate a lui Cezar Braia, dat, iată, în urmărire, dorința terminării tezei de doctorat și dorința de a câștiga la loterie (Adrian Green face din subiectul câștigului la întâmplare un element recurent). Identitatea lor, deși recunoscută și asumată în fiecare pagină, are încă probleme de receptare căci preferințele erotice țin de *spurcare*, termen preferat de membrii familiei sau ai comunității care dezaprobă acest tip de legătură.

Cei trei prozatori optează pentru narațiunea la persoana întâi înscriindu-se astfel în fenomenul autoficțiunii, preferat de prozatorii douămiiști. Compromiterea socială și estetică devine element cheie în analiza cuplului homosexual. Din perspectiva acestor romane, după cum notează și Marius Chiviu, „2013 ar trebui declarat anul romanului *gay* românesc²⁷. Tematica homosexualității reprezintă cu siguranță un progres în ceea ce privește detabuizarea acestui subiect nu doar la nivelul literaturii dar și în contextul discuțiilor socio-politice, cu toate că ea deschide încă mult discuții și posibilități de exploatare. La o privire mai atentă, reprezentările personajului *gay* în literatura douămiiștă relevă tocmai o tradiție de zeci de ani de camuflare a acestuia, de punere în paranteză și situare a lui în zone de periferie. Pădurea, Cimitirul, Ferentariul

sunt toate spații ex-centriche, medii underground din care sunt preluate personaje noi, antieroi construiți pe prototipul dublei ratări sociale: cea profesională și cea erotică.

Note:

1. Virgil Duda, *Șase femei/Six women*, Albatros, București, 2002, p. 250.
2. ****Legislație românească discriminatorie pentru LGBT – Istori/ Discriminatory Romanian Legislation for LGBT – A history*, publicat în „Gay și lesbiene în România”, suplimentul gratuit nr. 85/8 iunie 1999, Revista *Orizont*, accesat ultima dată la data de 11 iunie 2017 la URL: <https://accept-romania.ro/lgbt-issues/legislatie/>.
3. Calistru, Alina; Pojoranu Cosmin, *Sex & violence: Scurtă istorie a pudorii în România – serial de legi absurde/ Sex & violence: Short history of timidity in Romania – series of absurd laws*, <http://dilemaveche.ro/>, publicat la data de 2-8 iulie 2015, accesat ultima dată pe data de 11 iunie 2017, la URL: <http://dilemaveche.ro/sectiune/societate/articol/sex-violence-scurta-istorie-a-pudorii-in-romania-serial-de-legi-absurde>, în „Dilema Veche”, nr. 594.
4. ****Scandaluri publice. Orientarea sexuală și legea penală în România/ Public scandals. Sexual orientation and criminal law in Romania*, raport elaborat de Human Rights Watch și International Gay and Lesbian Human Rights Commission, New York-Washington-Londra-Bruxelles, tradus de Mona Nicoară, 1988, accesat ultima dată pe data de 11 iunie 2017 la URL: http://acceptromania.ro/images/stories/scandaluri_publice._orientarea_sexuala_si_legea_penala_in_romania.pdf.
5. Iovănel, Mihai, *Pagini de LGBT în literatura română/ LGBT pages in Romanian literature*, <http://www.scena9.ro/>, publicat la data de 19 mai 2017 în „Scena 9”, accesat ultima dată pe data de 11 iunie 2017 la URL: <http://www.scena9.ro/article/lgbt-literatura-romania>.
6. Mihai Iovănel, *Evreul improbabil, Mihail Sebastian: o monografie ideologică / The improbable Jew. Mihail Sebastian: An ideological Monograph*, Cartea Românească, București, 2012, p. 25.
7. Andrei Oișteanu, *Sexualitate și societate /Sexuality and Society*, Polirom, București, 2016, p.234.
8. Mihai Iovănel, *Ideologiile literaturii în postcomunismul românesc / Ideologies of literature in Romanian Postcommunism*, Muzeul Literaturii Române, București, 2017, p.33.
9. Vezi Judith Butler, *Gender Trouble*, Routledge, New York, 1990.
10. Irina Petraș, *Literatura română contemporană – o panoramă / Contemporary Romanian Literature. A panorama*, Ed. Ideea Europeană, București, 2008 p.132.
11. *Ibid.*
12. *Ibid.* pp. 132-133.
13. Adina Dinițoiu, *Prezentism și mizerabilism în proza douămiiștă românească / Presentism and miserabilism*

in 2000 Romanian prose, <https://revistatransilvania.ro>, publicat la data de 4 noiembrie 2015 în „Revista Transilvania”, consultat ultima dată la data de 11 iunie 2017 la URL: https://revistatransilvania.ro/wp-content/uploads/2015/11/04_Adina_Dinitoiu.pdf.

14. *Ibid.*

15. Dora Pavel, *Do not cross*, Polirom, Iași, 2013 p.11.

16. *Ibid.*, p. 88.

17. *Ibid.* p. 89.

18. *Ibid.* p. 181.

19. Jean Baudrillard, *Strategiile fatale / Fatal strategies*, Polirom, Iași, 1996, p. 41.

20. Dora Pavel, *Op. Cit.*, p. 98.

21. Adrian Teșpan, *Cimitirul / The Cemetery*, Herg Benet Publishing, București, 2013, p.13.

22. *Ibid.* p. 180.

23. *Ibid.*, p.258.

24. Jean Baudrillard, *Op. Cit.*, p. 15.

25. Marius Chivu, *Ferentari love story*, <http://dilemaveche.ro/>, publicat la data de 14 februarie 2014, accesat ultima dată pe data de 10 iunie 2017 la URL: <http://dilemaveche.ro/sectiune/carte/articol/ferentari-love-story>, în „Dilema Veche”, nr. 522/ 2014.

26. Octavian Soviany, *Apocaliptica textului (încercare asupra textualismului românesc) / Apocalypse of the Text (A Try at the Romanian Textualism)*, Palimpsest, București, 2008, p.137.

27. Marius Chiviu, *Homosexualități / Homosexualities*, <http://dilemaveche.ro/>, publicat la data de 16-22 februarie 2017, în „Dilema Veche”, nr. 678, consultat ultima dată la data de 10 iunie 2017 la URL: <http://dilemaveche.ro/sectiune/carte/articol/homosexualitati>.

Bibliography:

Baudrillard, Jean, *Strategiile fatale/ Fatal strategies*, Polirom, Iași, 1996.

Butler, Judith, *Gender Trouble*, Routledge, New York, 1990.

Duda, Virgil, *Șase femei/Six women*, Albatros, București, 2002.

Iovănel, Mihai, *Evreul improbabil, Mihail Sebastian: o monografie ideologică/ The improbable Jew. Mihail Sebastian: An Ideological Monograph*, Cartea Românească, București, 2012.

Iovănel, Mihai, *Ideologiile literaturii în postcomunismul românesc/ The ideologies of literature in Romanian Postcommunism*, Muzeul Literaturii Române, București, 2017.

Oișteanu, Andrei, *Sexualitate și societate/ Sexuality and Society*, Polirom, București, 2016.

Pavel, Dora, *Do not cross*, Polirom, Iași, 2013.

Petraș, Irina, *Literatură română contemporană – o panoramă/ Contemporary Romanian Literature. A panorama*, Ideea Europeană, București, 2008.

Schiop, Adrian, *Soldații. Poveste din Ferentari/ The crew. A story from Fetentari*, Ed. Polirom, Iași, 2013.

Soviany, Octavian, *Apocaliptica textului (încercare asupra textualismului românesc) / Apocalypse of the Text (A try at the Romanian Textualism)*, Palimpsest, București, 2008.

Teșpan, Adrian, *Cimitirul/ The Cemetery*, Herg Benet Publishing, București, 2013.

Websites:

****Legislație românească discriminatorie pentru LGBT – Istoric/ Discriminatory Romanian Legislation for LGBT – A history*, publicat în „Gay și lesbiene în România”, suplimentul gratuit nr. 85/8 iunie 1999, Revista *Orizont*, accesat ultima dată la data de 11 iunie 2017 la URL: <https://accept-romania.ro/lgbt-issues/legislatie/>.

****Scandaluri publice. Orientarea sexuală și legea penală în România/ Public scandals. Sexual orientation and criminal law in Romania*, raport elaborat de Human Rights Watch și International Gay and Lesbian Human Rights Commission, New York-Washington-Londra-Bruxelles, tradus de Mona Nicoară, 1988, accesat ultima dată pe data de 11 iunie 2017 la URL: http://accept-romania.ro/images/stories/scandaluri_publice._orientarea_sexuala_si_legea_penala_in_romania.pdf.

Calistru, Alina; Pojoranu Cosmin, *Sex & violence: Scurtă istorie a pudorii în România – serial de legi absurde/ Sex & violence: Short history of timidity in Romania – series of absurd laws*, <http://dilemaveche.ro/>, publicat la data de 2-8 iulie 2015, accesat ultima dată pe data de 11 iunie 2017, la URL: <http://dilemaveche.ro/sectiune/societate/articol/sex-violence-scurta-istorie-a-pudorii-in-romania-serial-de-legi-absurde>, în „Dilema Veche”, nr. 594.

Chivu, Marius, *Ferentari love story*, <http://dilemaveche.ro/>, publicat la data de 14 februarie 2014, accesat ultima dată pe data de 28 mai 2015 la URL: <http://dilemaveche.ro/sectiune/carte/articol/ferentari-love-story>, în „Dilema Veche”, nr. 522/ 2014.

Chivu, Marius, *Homosexualități / Homosexualities*, <http://dilemaveche.ro/>, publicat la data de 16-22 februarie 2017, în „Dilema Veche”, nr. 678, consultat ultima dată la data de 10 iunie 2017 la URL: <http://dilemaveche.ro/sectiune/carte/articol/homosexualitati>.

Dinițoiu, Adina, *Prezentism și mizerabilism în proza douămiistă românească/ Presentism and miserabilism in 2000 Romanian prose*, <https://revistatransilvania.ro>, publicat la data de 4 noiembrie 2015 în „Revista Transilvania”, consultat ultima dată la data de 11 iunie 2017 la URL: https://revistatransilvania.ro/wp-content/uploads/2015/11/04_Adina_Dinitoiu.pdf.

Iovănel, Mihai, *Pagini de LGBT în literatura română/ LGBT pages in Romanian literature*, <http://www.scena9.ro/>, publicat la data de 19 mai 2017 în „Scena 9”, accesat ultima dată pe data de 11 iunie 2017 la URL: <http://www.scena9.ro/article/lgbt-literatura-romania>.